

Handläggare: Magdalena Bosson
Region Ytterstad
Ledningen & Stab
Tel: 508 26 360
magdalena.bosson@gfk.stockholm.se
Dnr 2003-000-01118

2003-04-03

Till
Gatu- och fastighetsnämnden

Stadsdelsförnyelse – för ökad delaktighet och en långsiktigt positiv utveckling i Stockholms ytterstad. Remiss

FÖRSLAG TILL BESLUT

Gatu- och fastighetsnämnden besvarar arbetsmarknads- och integrationsrotelns remiss med kontorets utlåtande.

Olle Zetterberg

Solveig Svedgård

SAMMANFATTNING

Arbetsmarknads- och integrationsroteln har remitterat förslag till riktlinjer för Stadsdelsförnyelse för yttrande senast 2003-05-23.

Förslaget till nya riktlinjer anger att det är angeläget att stadsdelsförnyelsen samverkar med övriga satsningar till ett sammanhållet utvecklingsarbete för ytterstaden. Stadsdelsnämnderna föreslås få ett särskilt uppdrag att samordna stadens satsningar till ett sammanhållet lokalt utvecklingsarbete.

Med utgångspunkt från integrationsfrämjande perspektiv föreslås bl a följande målformuleringar:

- Förutsättningar ska skapas för ökad tillväxt och ekonomisk utveckling i ytterstaden.
- Skillnaderna ska minska mellan olika delar av staden avseende sysselsättnings- och utbildningsnivåer m. m.
- Medborgarnas möjligheter att delta i planerings- och beslutsprocesser och att ha ett direkt inflytande ska öka.

Satsningen på Stadsdelsförnyelse föreslås breddas jämfört med tidigare Ytterstadssatsning, och förutom berörda stadsdelsnämnder inkludera gatu- och fastighetsnämnden m fl centrala nämnder. Även bolagssektorn omfattas. De nämnder och bolag som berörs får bl a i uppdrag att i sina verksamhetsprogram formulera egna konkreta mål för sin medverkan i utvecklingsarbetet. Kommunstyrelsen kommer ha det övergripande ansvaret för arbetet.

Vilka stadsdelar som skall omfattas och fördelningsprincipen fastställs i ett senare skede.

Kontoret välkomnar att Stadsdelsförnyelsen skall utgå ifrån tillväxtperspektiv och långsiktighet. Kontoret konstaterar dock att det är viktigt att den nya Stadsdelsförnyelsen inte innebär samordning för samordningens skull och därmed kullkastar fungerande samarbete och insatser inom t ex Kista- och Söderortsvisionerna. Det bör istället tydliggöras att och hur stadsdelsförnyelsen befrämjar och bejakar att flera olika insatser kan fortsätta och pågå parallellt även med en högre grad central samordning.

Kontoret menar att det också är viktigt att dra lärdom av den ”gamla” ytterstadssatsningen. Frågor om investeringar, vem som ansvarar för därpå följande driftkostnader, vad som avses med projekt av engångskaraktär m.m. behöver därför förtydligas. Kritiken mot tidigare ytterstadssatsning har varit att det tagit allt för lång tid från idé till genomförande. Kraven på tydlighet kring vilken typ av projekt som skall initieras och tiden för dess genomförande osv måste vara stor.

Kontoret önskar också ett tydligare resonemang om hur uppdraget att till skapa 20 000 nya bostäder korresponderar med riktlinjerna till den nya stadsdelsförnyelsen.

UTLÅTANDE

Bakgrund

Ytterstadssatsningen i Stockholms stad startades genom att kommunfullmäktige avsatte 500 mnkr i budgeten för 1995 för att möjliggöra upprustning och förnyelse av ytterstaden. Finansieringen delades mellan staden och bostadsbolagen. Gatu- och fastighetskontoret fick det samordnande genomförandeansvaret.

Antalet berörda stadsdelar ökade successivt till att våren 1997 omfatta tretton stadsdelar.

Från och med 2000 ändrades mål och organisation för ytterstadssatsningen. De ekonomiska förutsättningarna förändrades till att omfatta 150 mnkr/år från de kommunala bostadsbolagen, SISAB samt sedermera även Centrumkompaniet. De centrala nämnderna, däribland även gatu- och fastighetsnämnden, fick uppdrag att arbeta för målen inom sina ordinarie budgetar.

Från 2000 fick integrationsnämnden uppdraget att samordna ytterstadssatsningen.

Från 2001 avsatte staden 500 000 sek per stadsdelsnämndsområde för projektledning samt för att sköta och utveckla den lokala demokratiska processen.

I budget för 2003 beslutades avsättas sammanlagt 600 mnkr under mandatperioden för stadsdelsförnyelse i ytterstaden. Hälften avsätts av staden och hälften av bl a bostadsbolagen.

Förslag till riktlinjer för Stadsdelsförnyelse

De nya riktlinjerna anger att det är angeläget att stadsdelsförnyelsen samverkar med övriga satsningar till ett sammanhållet utvecklingsarbete för ytterstaden.

Stadsdelsnämnderna föreslås få ett särskilt uppdrag att samordna stadens satsningar till ett sammanhållet lokalt utvecklingsarbete som skall redovisas i lokala framtidsscenarioer eller framtidsvisioner framtagna i samverkan mellan boende och lokala aktörer. Stadsdelsnämnderna skall också upprätta en kommunikationsplan samt utveckla arbetsmetoder som inspirerar medborgarna att delta i arbetet. Lokala mötes- och arbetsformer skall utvecklas i samverkan med boende och föreningsliv. Förvaltningarna uppdras finna former för lokal samverkan med berörda facknämnder och bolag.

Riktlinjerna anger att stadsdelsförnyelsen skall fokusera på de utvalda områdenas tillgångar och utvecklingsmöjligheter. Med utgångspunkt från integrationsfrämjande perspektiv föreslås därför följande målformuleringar:

- Förutsättningar ska skapas för ökad tillväxt och ekonomisk utveckling i hela staden genom insatser i ytterstaden som rör boende och bostadsförsörjning, nya arbetsplatser och goda näringslivsvillkor samt fysisk och elektronisk infrastruktur.
- Skillnaderna ska minskas mellan olika delar av staden avseende sysselsättnings- och utbildningsnivåer, hälsa, trygghet och trivsel samt tillgång till service, kultur och fritidsaktiviteter.
- Medborgarnas möjligheter att delta i planerings- och beslutsprocesser och att ha ett direkt inflytande över gemensamma angelägenheter ska ökas, bl a genom utvecklandet av nya mötesformer som präglas av öppenhet och insyn.
- En ökad grad av samverkan mellan samtliga pågående större insatser i ytterstaden ska eftersträvas.

Satsningen på Stadsdelsförnyelse föreslås breddas jämfört med tidigare Ytterstadssatsning och förutom berörda stadsdelsnämnder inkludera gatu- och fastighetsnämnden, idrottsnämnden, integrationsnämnden, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, näringslivsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, stadsmuseinämnden och utbildningsnämnden.

Även bolagssektorn omfattas genom bostadsbolagen, SISAB, Centrumkompaniet samt Stadsteater AB.

De nämnder och bolag som berörs får i uppdrag att i sina verksamhetsprogram formulera egna konkreta mål för sin medverkan i utvecklingsarbetet. Nämnder och bolag föreslås därutöver att i verksamhetsplanerna ange på vilket sätt de i sin ordinarie verksamhet avser att medverka i utvecklingsarbetet i ytterstaden. Målen skall vara konkreta och uppföljningsbara.

Vidare konstateras att insatserna skall vara av engångskaraktär och medlen inte användas för att finansiera reguljär verksamhet.

Vilka stadsdelar som skall omfattas och fördelningsprincipen fastställs i ett senare skede.

Kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning föreslås ha det övergripande ansvaret för stadsdelsförnyelsen och en central styrgrupp som består av samtliga ingående förvaltningar och bolag inrättas. Arbetsmarknads- och integrationsberedningen föreslås lämna samlade årsredovisningar till kommunfullmäktige avseende Stadsdelsförnyelsen.

Gatu- och fastighetskontorets synpunkter

Kontoret välkomnar att Stadsdelsförnyelsen skall utgå ifrån tillväxtperspektiv och långsiktighet. Detta innebär ett mer positivt och mindre stigmatiserande anslag. Det är också viktigt att samordning sker så att stadens resurser och kompetens används på bästa sätt. Samtidigt innebär stadsdelsförnyelsen ett grannliga arbete.

Stockholms stad har under flera år arbetat med olika former av projekt för att stärka demokratin och öka delaktigheten från medborgarna. Staden har också med framgång arbetat med särskilt initierade och av Kommunfullmäktige beslutade projekt eller visioner för att öka internt och externt samarbete omkring ett geografiskt område. Flera av dessa pågår parallellt med nuvarande ytterstadssatsningen och det är viktigt att den nya Stadsdelsförnyelsen inte innebär samordning för samordningens skull och därmed kullkastar fungerande och långt framskridna insatser inom t ex Kistavisionen eller Vision för Söderort. Det bör istället tydliggöras att stadsdelsförnyelsen innebär att flera olika insatser kan fortsätta och pågå parallellt även med en högre grad central samordning. Risken är annars stor att angeläget arbete i ytterstaden förlorar tempo.

Pågående satsningar och visioner

Förslaget till riktlinjer konstaterar att stadens utvecklingsarbete i ytterstaden under senare år bedrivits genom Ytterstadssatsningen, Storstadssatsningen, Vision för Söderort samt Kista Science City. Samtliga dessa sk satsningar är mycket viktiga utifrån sina olika syften, tidsplaner och mål. Kontoret har inte bara deltagit mycket aktivt i arbete med dessa verksamheter och visioner, utan också varit med att bygga upp dess organisationer. Varje enskilt beslut i visionerna fattas enligt gängse beslutsordning, men uppdraget att arbeta samordnat och prioriterat anger ambitionsnivån.

Båda visionerna innebär ett långsiktigt arbete och en långsiktig kraftsamling från stadens egna verksamheter, men också från externa aktörer. Både inom ramen för Söderort- och Kista visionerna pågår ett aktivt arbete med företag, fastighetsägare och grannkommuner m fl.

I förslaget till riktlinjer för stadsdelsförnyelsen anges att kommunstyrelsen skall ansvara för att utarbeta flexibla arbetsformer för dialog och samverkan med externa aktörer i viktiga frågor kring ytterstadens utveckling. Kontoret menar att det vore olyckligt om detta skall tolkas som om de kontakter som sker idag i förvaltningar och inom ramen för de visioner som pågår skall centraliseras.

- *Ytterstadssatsningen*

Gatu- och fastighetskontoret hade samordningsansvaret samt en särskild budget för den gamla ytterstadssatsningen mellan åren 1996 och 2000. Därefter inordnades kvarvarande ytterstadsprojekt i kontorets ordinarie budget. Projekten då, och som levtt kvar sedan dess, omfattar parker, bil-, gång- och parkvägar, upprustning av torg, lekplatser, bollplaner, upprustningsåtgärder av markbeläggningar, växtlighet, papperskorgar, soffor, belysning och trafiksäkerhetsåtgärder samt åtgärder mot störande trafik.

Den utvärdering som gjorts av ytterstadssatsningen konstaterar att gatu- och fastighetskontoret är den enda centrala förvaltning som tagit egna initiativ och dessutom fullföljt sina resterande projekt trots att kontoret deltagit inom ramen för ordinarie budget.

- *Vision för Söderort*

Kommunfullmäktige godkände i september 2002 ett förslag till en "Vision för Söderort" och ett förslag till inriktning för genomförande av visionen. Syftet med visionen är att lyfta fram de kvalitéer och möjligheter Stockholms södra områden har. I visionen ingår målet att bygga 18 000 nya bostäder i söderort inom en tioårsperiod, skapa 20 000 nya arbetsplatser inom tio år, skapa förutsättningar för förbättring av infrastrukturen för att gynna tillväxt, förbättrade förutsättningar för rekreation m fl frågor.

Några exempel på projekt är bl a byggande av bostäder och arbetsplatser längs Magelugnsvägen och i kvarteret Tvålfvingan i Midsommarkransen/Västberga, nedgrävning av kraftledning i tunnel mellan Skanstull-Solberga och därmed sammanhängande programarbeten för nya bostäder i Årsta och Solberga. Kontoret har under hösten 2002 påbörjat en översyn av hela Skärholmens stadsdelsnämndsområde i enlighet med intentionerna i vision för Söderort.

- *Kistavisionen*

Kommunfullmäktige godkände i oktober 2001 förslaget till framtidsbild för Kista Science City. Inriktningen är att utveckla Kista till världens främsta Science City med universitet, världsledande företag, bostäder, service, kultur, sport och rekreation. Framtidsbilden för Kista Science City möjliggör bl.a. byggande av minst 3 000 - 4 000 nya bostäder samt

studentlägenheter och forskarbostäder. I arbetet kommer bostads- och företagsområden att bindas samman för att skapa ökad integration mellan boende, näringsliv och skola.

Uppdrag 20 000 nya bostäder

Gatu- och fastighetskontoret arbetar med uppdraget att tillskapa 20 000 nya bostäder under innevarande mandatperiod. Det stora flertalet av dessa kommer byggas i ytterstaden och måste ses som ett av de största och mest konkreta utvecklingsprojekten för ytterstaden. Till detta kommer de beslutade visionernas målsättningar om framtagande av mark för nya arbetsplatser, utbyggd infrastruktur, behov av rekreationsområden till följd av utbyggnaden samt upprustning och värnande av grönområden.

Målet om kraftigt ökande bostadsbyggande under perioden kommer ställa stora krav på snabb hantering samtidigt som medborgarna måste få komma till tals. Uppdraget att stärka rekreation och naturvärden samt kompensera för ianspråktagen grönyta är andra frågor där stadsdelsförvaltningar, gatu- och fastighetskontoret och medborgarna måste kommunicera.

Kontoret konstaterar därför att det hade varit på sin plats att kommentera detta stora arbete i riktlinjerna samt ange hur dessa insatser korresponderar.

Arbetet med de 20 000 bostäderna understryker att kontorets arbete i ytterstaden sker i den reguljära verksamheten inom kontorets olika ytterstadsbyråer inom region ytterstad. Det är i linjearbetet som bostadsprojekt, park- och gatufrågor m fl frågor kontinuerligt hanteras, det är inom ramen för detta arbete som budget och prioriteringsfrågor avgörs som påverkar omfattning och takt av insatser i ytterstaden. Och sist men inte minst det är i detta arbete som både det lagbunda samrådsarbetet samt övrigt samrådsarbete sker.

I detta arbete finns idag flera kanaler för samverkan med medborgarna och med stadsdelsnämnderna;

- Samarbetet med stadsdelsförvaltningarna

Gatu- och fastighetsnämndens budget sänds på remiss till stadsdelsnämnderna för att dessa skall kunna vara med att påverka medelstillelse och prioritering av projekt inom den egna stadsdelsnämnden.

Kontinuerliga kontakter med företrädare för stadsdelsförvaltningarna hålls i samband med program- och detaljplanearbeten. Sk områdesgrupper bestående av projektledare från region ytterstads markbyrå, park- och gatubyrå samt drift- och underhållsbyrån träffar stadsdelsförvaltningarnas tekniskt ansvariga regelbundet för genomgång och diskussion kring aktuella och kommande projekt och samverkansfrågor. Kontoret deltar vid informationsträffar m.m. om detta är påkallat.

En utrednings- och samordningsgrupp finns för att arbeta med frågor som är gemensamma för stadsdelsförvaltningarna och gatu- och fastighetskontoret, liksom en gemensam samordningsgrupp för klotterfrågor.

Stadsdelsnämnderna yttrar sig därutöver över policy- och principärenden som berör stadsdelarna och som gatu- och fastighetsnämnden har att besluta om.

Inom ramen för visionerna finns ett utvecklat samarbete med de stadsdelsförvaltningar som prioriterats i kommunfullmäktiges beslut.

- *Samråd med medborgarna*

Enligt plan- och bygglagen skall samråd med boende avhållas vid exploateringsprojekt.

Gatu- och fastighetsnämnden har härutöver beslutat att samråd även skall genomföras vid större park- och gatuombyggnader, sk utökat samråd, för att förstärka medborgarna möjligheter till insyn. Gatu- och fastighetskontoret har utarbetat detaljerade rutiner för dessa, vilka genomförs i samarbete med respektive stadsdelsförvaltning.

Tydliga riktlinjer

Kritiken mot tidigare ytterstadssatsning har varit att det tagit allt för lång tid från idé till genomförande. Detta ställer stora krav på tydlighet kring vilken typ av projekt som skall initieras inom ramen för de medel som avsätts för stadsdelsförnyelsen, hur processen i praktiken kommer se ut samt ansvarsfördelning mellan stadsdelsnämnder och centrala förvaltningar och bolag.

Kontorets erfarenhet från den ”gamla” ytterstadssatsningen är att det systemet byggde två parallella beslutsgångar, dels den gängse och dels den för ytterstadsprojekten. Detta var ingen lyckosam utveckling. Flera svåra gränsdragningsfrågor om vem som skulle ansvara för investeringar, därpå följande driftkostnader och hur redovisningen av projekt skulle ske innebar otydlighet i ansvar och försvarade möjligheter till uppföljning och redovisning av medlen. Det splittrade ansvaret gjorde det dessutom hart när omöjligt att få en bild av den totala kostnaden för ett projekt vilket också innebar en betydande osäkerhet.

För att inte göra om samma misstag behöver riktlinjerna för stadsdelsförnyelsen vara mycket tydliga. Stadsdelsförvaltningarna har t ex i dagsläget inga investeringsmedel vilket gör att investeringar måste skötas av antingen bolagen eller gatu- och fastighetskontoret. Vem som ansvarar för driften och hur det hänger samman med riktlinjen om att projekten skall vara av engångskaraktär behöver förtydligas. Härutöver menar kontoret att riktlinjerna behöver kompletteras med regler omkring särskilt kostsamma projekt. Kontoret anser också att en ram för projekttiden bör övervägas. Projekt som löper över flera år bör istället inlemmas i ordinarie verksamhet.

Utifrån de målformuleringar som föreslås samt önskan om samordning anser kontoret att det är naturligt att bredda deltagandet i satsningen och tillstyrker att en styrgrupp inrättas.

SLUT

**STADSDELSFÖRNYELSE –
FÖR ÖKAD DELAKTIGHET OCH EN LÅNGSIKTIGT POSITIV
UTVECKLING I STOCKHOLMS YTTERSTAD**

FÖRSLAG TILL RIKTLINJER

Utgångspunkter samt övergripande syfte

Stockholms framtid bestäms i stor utsträckning av hur väl vi idag förmår ta vara på den utvecklingspotential som finns i olika delar av staden. Med rätt förutsättningar kommer konstnärligt innovativa ungdomar och nytänkande unga entreprenörer i miljonprogrammets förorter att vara de som formar morgondagens samhälle.

Rättvisa uppväxtvillkor i alla delar av Stockholm är en sådan förutsättning, goda möjligheter till ekonomisk utveckling även i ytterstaden är en annan. Framsteg inom dessa båda områden måste gå hand i hand om vi vill åstadkomma en långsiktigt hållbar utveckling där hela staden präglas av sammanhållning och delaktighet.

När vissa områden utanför Stockholms tullar huvudsakligen beskrivs som "eftersatta", "utsatta" eller "svaga" så påverkar det stadsdelarnas och dess invånares möjligheter att styra utvecklingen i positiv riktning. Återkommande problemorienterade beskrivningar blir i sig ett problem, ytterligare ett hinder som måste övervinnas.

Satsningen på Stadsdelsförnyelse väljer därför att istället fokusera på de utvalda områdenas tillgångar och utvecklingsmöjligheter. En av dessa tillgångar – medborgarnas engagemang för det egna närsamhället – utgör en viktig motor i en fortsatt utveckling av ytterstaden och därmed av staden som helhet.

Stadens utvecklingsarbete i ytterstaden har under de senaste åren bedrivits bland annat genom Ytterstadssatsningen, Storstadssatsningen, Vision Söderort samt Kista Science City. I budget för 2003 anges en fortsatt satsning på Stadsdelsförnyelse i ytterstaden. Detta arbete är en vidareutveckling av stadens Ytterstadssatsning och det är angeläget att

Stadsdelsförnyelsen samverkar med övriga "satsningar" till ett sammanhållet utvecklingsarbete för ytterstaden.

De nämnder och bolag som berörs av Stadsdelsförnyelsen får i uppdrag att i sina verksamhetsprogram formulera egna konkreta mål för sin medverkan i utvecklingsarbetet. Nämnder och bolag har därutöver i uppdrag att i sina verksamhetsplaner ange på vilket sätt de i sin ordinarie verksamhet avser att medverka i utvecklingsarbetet i ytterstaden.

Berörda stadsdelsnämnder ges ett särskilt uppdrag att på det lokala planet eftersträva en samordning av stadens "satsningar" till ett sammanhållet lokalt utvecklingsarbete. Mål och medel för detta arbete ska redovisas i lokala framtidsscenarier eller framtidsvisioner framtagna i samverkan mellan boende och olika lokala aktörer.

I budget för 2003 anges att staden avsätter sammanlagt 600 mnkr under perioden 2003-2006 för Stadsdelsförnyelse i ytterstaden som en del av stadens samlade satsning på ytterstaden. Hälften av medlen avsätts inom stadens budget medan hälften avsätts inom nedan angivna fastighetsbolag.

Specifika målformuleringar

Med utgångspunkt från ett integrationsfrämjande perspektiv gäller följande mål för satsningen på Stadsdelsförnyelse. Samtliga medverkande nämnder och bolagsstyrelser ska inom sina verksamheter sträva efter att nå dessa mål.

- ? Förutsättningar ska skapas för ökad tillväxt och ekonomisk utveckling i hela staden genom insatser i ytterstaden som rör boende och bostadsförsörjning, nya arbetsplatser och goda näringslivsvillkor samt fysisk och elektronisk infrastruktur.
- ? Skillnaderna ska minskas mellan olika delar av staden avseende sysselsättnings- och utbildningsnivåer, hälsa, trygghet och trivsel samt tillgång till service, kultur och fritidsaktiviteter.
- ? Medborgarnas möjligheter att delta i planerings- och beslutsprocesser och att ha ett direkt inflytande över gemensamma angelägenheter ska ökas, bl a genom utvecklandet av nya mötesformer som präglas av öppenhet och insyn.
- ? En ökad grad av samverkan mellan samtliga pågående större insatser i ytterstaden ska eftersträvas.

Varje berörd stadsdelsnämnd skall formulera särskilda mål för Stadsdelsförnyelsen genom att ange vad man vill uppnå med de medel som anslås. De lokala målen skall vara konkreta för att kunna följas upp och utvärderas av stadsdelen själv men också av extern utvärderare.

BERÖRDA NÄMNDER OCH KOMMUNALA BOLAG

Satsningen på Stadsdelsförnyelse breddas jämfört med den tidigare Ytterstadssatsningen. Förutom berörda stadsdelsnämnder inkluderas gatu- och fastighetsnämnden, idrottsnämnden, integrationsnämnden, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, näringslivsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, stadsmuseinämnden och utbildningsnämnden.

Inom den kommunala bolagssektorn deltar de fastighetsförvaltande bolagen AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Centrum Kompaniet i Stockholm AB och Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) samt Stockholms Stadsteater AB. Även andra bolag kan komma att beröras och vara delaktiga i att skapa förutsättningar för en långsiktigt hållbar förnyelse och utveckling i ytterstaden.

BUDGET

Stockholms stad och de kommunala fastighetsbolagen tillsammans svarar årligen för 75 mnkr vardera av de totalt 600 mnkr som utgör satsningen på Stadsdelsförnyelse under innevarande mandatperiod.

Stadsledningskontoret och integrationsförvaltningen tar under våren 2003 fram ett förslag till princip för hur stadens del av satsningen ska fördelas. Fördelningsprincipen fastställs i samband med det kommande riktlinjebeslutet. Inriktningen bör vara att större delen av de avsatta medlen fördelas till berörda stadsdelsnämnder.

Stockholms Stadshus AB uppmanas att för egen del, så snart fullmäktige fattat beslut om riktlinjerna, besluta hur de kommunala bolagens del av satsningen ska fördelas mellan de fastighetsförvaltande bolagen. Berörda bolagsstyrelser uppmanas av Stockholms Stadshus AB att besluta hur det egna bolagets andel ska fördelas till de utvalda stadsdelarna. Fördelningen, både mellan bolagen och mellan stadsdelarna, bör företrädesvis utgå från respektive bolags fastighetsbestånd och aktuella projekt inom de berörda stadsdelarna samt även ta hänsyn till andra direktiv och åtaganden som åvilar bolagen.

LOKALA UTGÅNGSPUNKTER, ARBETSFORMER OCH BESLUTSPROCESSER

Stadsdelsnämnderna ska på det lokala planet eftersträva en samordning av stadens ”satsningar” i ytterstaden till ett sammanhållet lokalt utvecklingsarbete. Mål och medel för detta arbete redovisas i lokala framtidsscenarioer eller framtidsvisioner framtagna i samverkan mellan boende och olika lokala aktörer.

Med utgångspunkt från dessa lokala framtidsvisioner samt från de kommungemensamma mål som fastställs för Stadsdelsförnyelsen formulerar varje berörd stadsdelsnämnd egna mål för Stadsdelsförnyelsen genom att ange vad man vill uppnå med de medel som anslås. De lokala målen skall vara konkreta för att kunna följas upp och utvärderas av stadsdelen själv men också av extern utvärderare.

I det dagliga arbetet utgår Stadsdelsförnyelsen från de åtgärdsförslag som väcks vid olika former av medborgarfora, inom ramen för de lokala målen för satsningen. Lokala mötes- och arbetsformer utformas av stadsdelsnämnderna i samverkan med boende och föreningsliv. Det är också viktigt att man hittar former för lokal samverkan med berörda facknämnder och bolag.

Med utgångspunkt från framlagda förslag beslutar stadsdelsnämnderna vad som ska genomföras och ansvarar för att verkställandeprocesserna drivs framåt. Särskilda stödfunktioner ska finnas inom förvaltningarna men samtidigt understryks att hela tjänstemannaorganisationen är delaktig i Stadsdelsförnyelsen.

Det är viktigt att stadsdelsnämnderna utvecklar arbetsformer med tydliga ramar. Snabba och tydliga besked krävs för att undvika besvikelse och brist på engagemang från medborgarnas sida. En viktig framgångsfaktor är också att den gemensamma visionen för stadsdelens långsiktiga utveckling verkligen utformas i nära samverkan med medborgarna.

När det gäller förslag inom Stadsdelsförnyelsen som rör bolagssektorn fattas beslut om eventuellt genomförande inom respektive bolag. För att åstadkomma största möjliga samordning mellan stadsdelsnämndernas utvecklingsstrategier och bolagens insatser inom ramen för satsningen är det angeläget med en nära dialog mellan medborgare, stadsdelsnämnder och berörda bolag. Målet om samverkan är centralt i detta sammanhang.

När det gäller förslag till mindre omfattande insatser som rör enskilda fastigheter inom bolagens bestånd är det rimligt att det berörda bolaget i första hand samarbetar med hyresgästerna och de fora för brukarsamverkan som redan finns – exempelvis hyresgästföreningar, Hem- och Skolaföreningar och elevråd, lokala företagarföreningar och anhörigråd inom äldreomsorgen. Insatser av sådan mindre omfattning redovisas inte inom ramen för Stadsdelsförnyelsen.

I det lokala arbetet med Stadsdelsförnyelsen kan viktiga erfarenheter och inspiration hämtas från arbetet med Agenda 21, där det lokala perspektivet är grundläggande för arbets- och beslutsprocesser. Agenda 21 syftar till att åstadkomma en långsiktigt hållbar utveckling ur både socialt, ekonomiskt och ekologiskt perspektiv.

INSATSER FÖR ETT BRETT LOKALT DELTAGANDE

Satsningen på Stadsdelsförnyelse bygger på medborgarnas engagemang. Stadsdelsnämnderna får i uppdrag att upprätta en plan för regelbundna kommunikationsinsatser och för utvecklandet av arbetsmetoder som inspirerar fler medborgare att delta. Detta uppdrag kan med fördel samordnas med övriga åtgärder inom ramen för stadsdelsnämndernas uppdrag i budget 2003 att stärka den lokala demokratin och delaktigheten.

Det är viktigt att stadsdelsnämnderna utvecklar arbetsformer som uppmunt-
rar både befintligt föreningsliv, nya sammanslutningar och enskilda

individer att delta och samarbeta på lika villkor. Utestängande tendenser måste motarbetas aktivt. Målsättningen är att de nya processerna utifrån ett individperspektiv både ska berika de etablerade föreningsstrukturerna och leda till att nya samarbetsformer etableras.

SATSNINGENS OMFATTNING

GEOGRAFISK

Fullmäktige beslutar vilka stadsdelsnämndsområden och vilka delområden/ stadsdelar inom dessa som ska omfattas av Stadsdelsförnyelsen. De åtgärder som genomförs ska i första hand riktas till de utvalda delområdena, men stadsdelsnämnderna kan även besluta om åtgärder som omfattar ett större del av det egna området i syfte att främja utvecklingen i de utvalda stadsdelarna.

Stadsledningskontoret och integrationsförvaltningen återkommer under våren 2003 med förslag till urval av stadsdelsnämndsområden och delområden/ stadsdelar. Satsningens omfattning fastställs i samband med det kommande riktlinjebeslutet.

En långsiktigt positiv utveckling i ytterstaden är en angelägenhet för hela Stockholm. Därför uppmanas även de stadsdelsnämnder som inte får del av den ekonomiska satsningen att medverka, t ex i åtgärder som syftar till att utveckla en närmare samverkan mellan olika delar av staden.

VERKSAMHETSMÄSSIGT

Budget 2003 för Stockholms stad anger följande formella ramar för Stadsdelsförnyelsen:

- ? Utgångspunkten ska vara de utvecklingsbehov som finns i vardagsmiljön.
- ? Både sociala åtgärder och förbättringar i den fysiska miljön kan genomföras.
- ? Insatserna ska vara av engångskaraktär.

Målet är därutöver att de insatser som görs ska leda till långsiktigt positiva förändringar som på sikt sänker stadens kostnader eller motverkar ökade kostnader.

Åtgärder i den fysiska miljön begränsas till den mark och de fastigheter som ägs antingen av staden (gatu- och fastighetskontoret) eller av de fastighetsförvaltande kommunala bolagen. De medel som avsätts för Stadsdelsförnyelsen kan med fördel matchas med liknande satsningar från privata aktörer rörande t ex fysisk upprustning inom det privatägda fastighetsbeståndet eller på privatägd mark, men stadens medel kan inte direkt användas för sådana åtgärder.

Däremot kan åtgärder av social karaktär beröra det privata fastighetsbeståndet. Insatsen kan exempelvis gälla utrustning till en verksamhet som är belägen i en privatägd fastighet.

Eftersom driftkostnader inte täcks måste det klart framgå huruvida de insatser som stadsdelsnämnderna beslutar om genererar driftkostnader och vilken instans som i så fall kommer att ansvara för dem. Dessa beslut bör tas med utgångspunkt i gemensamma tjänsteutlåtanden där så är befogat. Detsamma gäller om två eller flera stadsdelsnämnder väljer att samverka.

Bolagssektorns medverkan i Stadsdelsförnyelsen påverkas av det särskilda regelverk som gäller för bolag. Fysiska upprustningsåtgärder kan genomföras inom det egna beståndet, däremot inte i den angränsande närmiljön. Även möjligheten att genomföra åtgärder av social karaktär är begränsad i vissa rättsliga avseenden. I den tidigare Ytterstadssatsningen kunde bolagen ändå satsa på medborgarvärdar och andra trygghetsfrämjande åtgärder. Man tillhandahöll också lokaler för att underlätta sociala kontakter och nätverksbyggande. Det är angeläget att bolagen finner liknande möjligheter att bidra inom ramen för den nya satsningen på Stadsdelsförnyelse.

Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med styrelsen för Stockholms Stadshus AB utreda frågan om hur de kommunala bolagens engagemang i Stadsdelsförnyelsen kan vidareutvecklas.

SAMVERKAN

ÖVRIGA KOMMUNALA VERKSAMHETER

Stadens samlade resurser ska utnyttjas effektivt. De särskilda medel som är avsedda för Stadsdelsförnyelsen ska inte användas för att finansiera reguljär verksamhet, men det är angeläget att satsningar inom Stadsdelsförnyelsen och andra insatser inom ramen för den kommunala budgeten samverkar.

Det är också angeläget att Stadsdelsförnyelsen i största möjliga utsträckning samverkar med övriga ”satsningar” i ytterstaden – främst Storstadssatsningen, Vision Söderort och Kista Science City – i ett sammanhållet utvecklingsarbete för ytterstaden.

EXTERNA AKTÖRER

Både de socioekonomiska förutsättningarna och den fysiska miljön i närsamhället påverkas i hög grad av en mängd andra aktörer än kommunen. Landstinget (SL) fattar exempelvis beslut om busslinjernas dragning. Privata byggföretag utvecklar långsiktiga stadsplaneprojekt. Näringslivet avvecklar och nyetablerar. Friskolor öppnas. Lokala postkontor stängs eller flyttas.

Det vore värdefullt att inom ramen för satsningen exempelvis kunna föra en dialog med SL när det gäller de lokala busslinjernas sträckning, eller med de

privata fastighetsägare som förvaltar mindre centrumanläggningar. Kommunstyrelsen får i uppdrag att undersöka möjligheten att etablera flexibla former för dialog och samverkan med externa aktörer som har stor betydelse för lokalsamhällets framtida utformning och utveckling. Motsvarande initiativ tas lämpligen på det lokala planet av stadsdelsnämnderna.

ÖVERGRIPANDE ANSVAR

Kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning har det övergripande ansvaret för satsningen på Stadsdelsförnyelse. En central styrgrupp bestående av representanter för samtliga medverkande förvaltningar och bolag inrättas med uppgift att bistå beredningen i frågor av övergripande karaktär.

Styrgruppens övriga uppgifter är att leda och kontinuerligt utvärdera de insatser som görs och det samarbete som sker inom ramen för Stadsdelsförnyelsen. Styrgruppen leds av antingen stadsdirektören eller ansvarig biträdande stadsdirektör.

REDOVISNING, UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING

Samtliga berörda nämnder och bolagsstyrelser ska i sina verksamhetsplaner redogöra för hur man avser att fullfölja sina uppdrag inom ramen för Stadsdelsförnyelsen. Berörda stadsdelsnämnder redovisar i sina verksamhetsplaner dels de lokala mål som formuleras med utgångspunkt från de kommungemensamma målen, dels de aktiviteter som planeras för att uppnå målen.

- ? Stadsdelsnämnderna får i uppdrag att sammanställa årliga rapporter som offentliggörs lokalt och redovisas till arbetsmarknads- och integrationsberedningen.
- ? Styrelsen för Stockholms Stadshus AB uppmanas sammanställa särskilda årsrapporter avseende bolagssektorns insatser och redovisa dem lokalt samt till arbetsmarknads- och integrationsberedningen.
- ? Arbetsmarknads- och integrationsberedningen lämnar samlade årsredovisningar till kommunfullmäktige. Fullmäktige tar ställning till satsningens fortsatta inriktning i samband med beslut om stadens budget.

Stadsdelsnämnderna får dessutom i uppdrag att kontinuerligt följa upp och utvärdera sina insatser inom Stadsdelsförnyelsen. Om oklarheter eller brister konstateras i de fastställda riktlinjerna redovisas detta omgående till arbetsmarknads- och integrationsberedningen, som avgör om justeringar bör föreslås till fullmäktige. Arbetsmarknads- och integrationsberedningen kan även på eget initiativ föreslå justeringar i riktlinjerna. Eventuella förändringar träder i kraft nästkommande år.

Arbetsmarknads- och integrationsberedningen ansvarar för den samlade uppföljningen och utvärderingen av satsningen på Stadsdelsförnyelse. Även detta redovisas till kommunfullmäktige.